ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Загородня Людмила

ПЕРЕКЛАД ЧИСЛОВИХ ФОРМ АНГЛІЙСЬКИХ РОДОВИХ ІМЕННИКІВ, ОФОРМЛЕНИХ ЧИСЛОВОЮ ФОРМОЮ ОДНИНИ З НЕОЗНАЧЕНИМ АРТИКЛЕМ, УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У статті досліджуються причини розбіжностей числових форм англійських родових іменних груп, які оформлені числовою формою однини з неозначеним артиклем, при перекладі з англійської мови на українську. Нетотожність у формах числа іменників при перекладі з англійської мови на українську залежить від того, яке із значень показника виду – числового або нечислового – набуває іменник у даному висловлюванні.

Ключові слова: числова форма іменника, родовий іменник, числовий показник виду родового іменника, нечисловий показник виду родового іменника.

Твердження, що перекладний твір повинен сприйматися читачем так само, як і оригінальний, викликати ті самі думки, породжувати ті самі асоціації та емоції, не викликає заперечень. Проте кожній мові притаманні свої типологічно відмінні морфологічні форми, які використовуються носіями цієї мови під час спілкування. Саме вони потребують особливої уваги під час перекладу з однієї мови на іншу. В англійській та українській мовах спостерігається розбіжність у системах частин мови, а також у структурі морфологічних категорій та засобів їх вираження. Зрозуміло, що в такому випадку під час перекладу з англійської мови на українську виникає багато ускладнень. Прагнення здійснити правильний переклад зумовлює зростаючу увагу до перекладацької науки та проблем перекладу зокрема.

Ця стаття присвячена проблемі перекладу числових форм іменників, які позначають родове поняття, з англійської мови на українську. Морфологія англійської мови, на відміну від української, має можливість виразити ідею узагальнення за допомогою артиклів. Узагальнююче значення може передавати означений і неозначений артиклі і, крім того, навіть відсутність артикля може свідчити про те, що в іменника наявне це значення. Таким чином, родовий денотативний статус англійського злічуваного іменника може бути виражений за допомогою таких структур:

1. Іменника у формі однини з неозначеним артиклем: "*A man* who won't work is no good" [21, с. 359] "*Людина*, що не хоче працювати, пропаща... " [7, с. 273];

2. Іменника у формі множини: "*Men* who smash windows do not remain to parley with the law's minions" [22, с. 34] "*Люди*, які розбивають вітрини, не залишаються на місці для переговорів з представниками закону" [10, с. 31];

3. Іменника у формі однини з означеним артиклем: "Yet they speak of *the mule* as stubborn…" [19, с. 118] "А ще кажуть, що *мул* упертий... " [14, с. 216];

4. Іменника у формі множини з означеним артиклем: "*The slaves* were obsessed by their own slavery" [21, с. 361] "*Рабів* гублять їхні рабські прагнення" [7, с. 275];

5. Іменника у формі однини з "нульовим" артиклем: "*Man* can never known the ultimate verities" [21, с. 300] "Остаточної істини *людині* не дано збагнути" [7, с. 230].

Кожний вищезазначений спосіб представлення класу в англійській мові відображає певний відтінок значення, який може набувати іменна група у родовій функції. Спосіб позначення класу іменною групою та набутий нею відтінок значення у певному висловлюванні впливає на характер перекладу цієї іменної групи на українську мову, і, зокрема, на її числове оформлення. Завдання цієї статті – встановити особливості перекладу числових форм англійських родових іменних груп, які оформлені числовою формою однини з неозначеним артиклем, на українську мову та пояснити причини розбіжностей у числовому оформленні іменників української та англійської мов в перекладі.

Вважають, що неозначений артикль може виконувати у реченні дві функції: класифікаційну та родову [9, с. 39–40]. Суть

класифікаційної функції полягає в тому, що за допомогою неозначеного артикля предмет чи особу, позначені іменником, відносять до певного класу предметів чи осіб. Об'єкт (особа) розглядається не з позиції його індивідуальних особливостей, а лише як один з предметів, що складають цей клас.

Іменник з неозначеним артиклем також використовують для позначення родового поняття. Проте родове використання неозначеного артикля не досягає того ступеня абстракції, що притаманна означеному артиклю. Іменник з неозначеним артиклем означає, що висловлювання можна застосувати до будь-якого окремого представника певного класу, а, відповідно, й до всіх представників цього класу. Тому провідним значенням іменника з неозначеним артиклем у родовому вживанні є значення будь-якого окремого представника класу. У зв'язку з цим деякі вчені говорять про синонімічність неозначеного артикля в узагальнюючій функції та неозначеного займенника "any" (будь-який) [13, с. 52; 20, с. 28]. Інколи під час перекладу з англійської мови на українську використовують займенники "кожний" та "будь-який" для передачі цього значення: "…*an editor* must have proved qualifications or else he would not be an editor" [21, с. 286] "*Кожен редактор* повинен мати певну кваліфікацію, щоб бути редактором" [7, с. 219].

Згадана вище особливість значення неозначеного артикля у родовій функції дозволяє іменним групам з цим артиклем набувати значення числового та нечислового показника виду. У випадках, коли одиничність і поняття виду стають на один рівень, співіснують, відчутне і значення одиничності, і значення виду. Таке значення однини можна назвати числовим показником виду [8, с. 52]. Значення нечислового показника виду форма однини іменника має тоді, коли одиничність відходить на другий план, а натомість як основне виступає поняття виду. У таких випадках важко, а інколи просто неможливо, визначити один предмет, позначений цим іменником, чи кілька, та це й не має принципового значення для змісту, головне – показати вид, тобто приналежність предмета чи явища до виду [8, с. 54].

Числовий показник виду спостерігається тоді, коли одиницею узагальнення є ситуація, в яку включений певний об'єкт. Під ситуацією розуміють у цьому випадку складне ціле, що утворює об'єкт разом із обставинами, які описані у висловлюванні, тобто

ситуація розуміється у близькому до буденного змісту: сукупність, збіг обставин, що мають скороминущий характер [6, с. 20]. У найбільш типових випадках у центрі такої ситуації опиняється окремий одиничний об'єкт, який в англійській мові позначається іменником в однині з неозначеним артиклем. У таких випадках під час перекладу з англійської мови на українську слід дотримуватися тотожності числових форм: "But should *a man* carry out impossible orders knowing what they lead to" [19, с. 194] "Але чи повинна *людина* виконувати неможливий наказ, знаючи, до чого це призведе?" [14, с. 275].

У більшості випадків опис ситуації, що є предметом висловлювання, подається у підрядних реченнях із сполучниками "коли", "якщо". Предикат головного речення при цьому відноситься або до ситуації в цілому, або до об'єкта, який перебуває в центрі ситуації: 1) "I suppose if *a man* has something once, always something of it remains" [19, с. 422] "Певно, як у *людини* вже щось було, то трохи того залишається в неї назавжди" [14, с. 445]; 2) "There is a hollow empty feeling that *a man* can have when he is waked too early in the morning…" [19, с. 391] "Коли *людину* будять надто рано, в неї буває відчуття млосної порожнечі всередині..." [14, с. 423].

Проте загальні висловлювання про ситуації виділяють не стільки за формальним, скільки за змістовим критерієм, наприклад: 1) "…he thought how the word *aburmiento* which means boredom in Spanish was a word no *peasant* would use in any other language" [19, с. 77] "...подумав, що ні в якій іншій країні простий *селянин* не вжив би такого літературного слова, як "aburmiento", цебто по-іспанському "нудьга" [14, с. 185]; 2) "Taken by *an adult* this powder would ensure several hours of heavy slumber without danger to the sleeper" [22, с. 44] "Прийнявши такий порошок, *доросла людина* без ніякої небезпеки для себе кілька годин міцно проспала б" [10, с. 38].

У ряді випадків під час перекладу з англійської мови на українську перетворюють частину, що описує ситуацію, у підрядне речення, яке вводиться сполучником "якщо", "коли", "у ситуації, коли": 1) "'Tis an awful thing for *a bit of a bye* to be lost in this great big city" [22, с. 14] "Просто жах, коли *дитина* загубиться в такому великому місті" [10, с. 14]; 2) "What bliss it must have been to have had *a man* follow one and black one's *eye* for love!" [22, с. 83] "Яке це, мабуть,

блаженство, коли *мужчина* пристає до тебе і з любові підбиває тобі *око*!" [10, с. 66].

У перекладі з англійської мови на українську тотожним залишається не тільки числове оформлення іменника, що виконує роль суб'єкта у певній ситуації, але й іменника, що позначає об'єкт, на який спрямована дія, наприклад: 1) "…ain't there a drug… that'll make *a girl* like you better if you give 'em to her?" [22, с. 44] "Чи нема яких-небудь таких ліків… щоб дати їх *дівчині* і вона від того дужче покохала б тебе? " [10, с. 37]; 2) 'If he catches *a fox* he would say it was *an elephant*" [19, с. 51] "А як зловить *лисицю*, скаже, що спіймався *слон*" [14, с. 165]; 3) "Yet one has a feeling within one that blinds *a man* while he loves you" [19, с. 129] "А тим часом і в потвори буває щось таке, що засліплює *чоловіка*, коли він кохає" [14, с. 225]; 4) "…knowing how quickly all of a family, all of a clan, all of a band can turn against *a stranger*…" [19, с. 85] "...знав, як швидко ціла родина, цілий клан чи цілий загін може при найменшій сварці згуртуватися проти *чужака*..." [14, с. 191].

Родова іменна група також може набувати числового показника виду, коли одиницею узагальнення є простий предметний об'єкт, наприклад: "In my country *a man* does not eat before his *woman*" [19, с. 238] "У моїй країні *чоловік* не сяде їсти без *дружини*" [14, с. 308].

Одним із формальних показників числового показника виду іменника є вживання у висловлюванні зворотних чи особових займенників третьої особи однини, які підкреслюють, що у реченні йдеться про одного будь-якого представника певного класу, наприклад: 1) "But now *a man* must be responsible to *himself*" [19, с. 73] "Але тепер *людина* мусить відповідати сама перед собою" [14, с. 182]; 2) "He could look at *a show-girl* and tell you to an hour how long it had been since *she* eaten anything…" [22, с. 63] "Глянувши на *продавщицю*, він міг визначити з точністю до години, скільки часу минуло, відколи *вона* їла щось..." [10, с. 50].

Збереження числової форми іменника під час перекладу у таких випадках є необхідним, оскільки заміна числової форми однини на множину може спричинити інше розуміння висловлювання. Наприклад, речення "*Do you believe in the possibility of a man seeing ahead what is to happen to him*" [19, с. 280] "*Чи віриш ти, ніби людина може наперед знати, що з нею станеться?*" [14, с. 340] із формою множини іменника "людина" сприймається як висловлювання про

цілий клас осіб, а не про будь-якого представника цього класу. Висловлювання *"What does a man do it for? Why does he try to outdo his fellow-humans..."* [22, с. 389] *"В ім'я чого людина іде на це? Чому вона намагається перевершити своїх ближніх..."* [10, с. 159] має на меті підкреслити бажання однієї людини самотужки досягти успіху, а не разом з іншими людьми.

Оскільки завдання перекладу – точно відобразити у мові перекладу ситуацію, зображену у тексті оригіналу, то у ряді випадків збереження числа іменника у родовому статусі з числовим показником виду є неможливим, оскільки дотримання тотожності числових форм субстантивів у тексті оригіналу та перекладу може надати перекладеному реченню невластивого для речення оригіналу відтінку значення. У таких випадках числова форма іменника під час перекладу з англійської мови на українську визначається самим змістом висловлювання, а також дистрибутивним оточенням, насамперед, дієсловом та дієслівними формами.

У літературі вчені неодноразово зазначали вплив видової форми дієслова на денотативний статус іменної групи та її числове оформлення у позиції додатка після цього дієслова [4, с. 18; 5, с. 267; 1, с. 237]. Слід зауважити, що вибір числової форми українського іменника під час перекладу з англійської мови може залежати від обраної перекладачем видової форми дієслова тільки за певних обставин.

Насамперед, таке мовне явище спостерігається у загальнофактичних реченнях. Загальнофактичні речення – це речення, що повідомляють про існування ситуації в будь-якому фрагменті світу. Такі висловлювання вказують на факт здійснення чи можливого здійснення дії безвідносно до її одноразовості чи повторюваності, тобто дія відбулася чи відбудеться принаймні один раз [15, с. 321].

Переважно у загальнофактичних висловлюваннях української мови відбувається нейтралізація видових форм дієслова, наприклад: Ти обідав / пообідав? [17, с. 16]. Тому в перекладеному українському реченні під час перекладу з англійської мови може використовуватися форма як доконаного, так і недоконаного виду дієслова. У заперечних реченнях української мови використання одного з видів дієслова може нести певне смислове навантаження: недоконаний вид підкреслює цілковиту непричетність суб'єкта висловлювання до дії, відсутність наміру її здійснити, тобто відсутність дії як реального факту [16,

с. 110-111], а доконаний вид надає реченню відтінку, що дія не виконана у зв'язку з певними причинами.

Слід також зазначити, що важливим є й значення самого дієслова. Числове оформлення родового українського іменника у позиції прямого додатка під час перекладу з англійської мови може залежати від виду дієслова у тому випадку, якщо дієслово позначає дію, повторне здійснення якої може відбутися тільки за наявності нових об'єктів цього самого класу, оскільки попередні об'єкти під час здійснення цієї дії змінили свій стан чи зникли, і тому повторне використання їх неможливе. До таких дієслів належать слова "купити", "убити", "подарувати", "дати" та інші. Так, наприклад, придбавши квиток один раз, людина не може придбати його ще раз. Для здійснення подібної дії потрібен ще один квиток.

У загальнофактичних реченнях англійської мови після дієслів з таким значенням використовуються іменники у формі однини з неозначеним артиклем. Таке оформлення іменної групи у висловлюванні підкреслює, що дія відбулась чи відбудеться або, навпаки, не відбулась чи відбудеться принаймні один раз із будь-яким представником певного класу предметів чи осіб, позначеного іменною групою, наприклад: 1) "But, with Finito, neither did thee blow up *any train*" [19, с. 118] "Зате з Фініто ти ніколи не підривала *поїздів*" [14, с. 216]; 2) "That no one should make a move nor fire a shot nor throw *a bomb* until the noise of the bombardment comes" [19, с. 433] "І щоб ніхто не рухався з місця, і не стріляв, і не кидав *гранат*, поки не почуєте бомбування..." [14, с. 453].

Форма множини іменника у таких випадках дещо змінює висловлювання. Речення, насамперед, вказує на багаторазове повторення певної дії і, відповідно, для здійснення цієї дії потрібен більше ніж один об'єкт цього класу, наприклад: 1) "You have done *trains*, too? – Yes. Three trains" [19, с. 55] "І *поїзди* теж підривав? – Так. Три поїзди" [14, с. 169]; 2) "…Lieutenant Berrendo pushed a patrol up to one of the bomb craters from where they could throw *grenades* onto the crest" [19, с. 350] "...лейтенант Беррендо послав кількох солдатів до однієї з бомбових вирв, звідки можна було кидати *гранати* на вершину" [14, с. 393].

Отже, числова форма родового іменника під час перекладу загальнофактичних речень з англійської мови на українську визначається видовою формою дієслова: доконаний вид потребує

прямого додатка у формі однини, а недоконаний – у формі множини, наприклад:

1) "But he gave no *sign*" [21, с. 157] "Та він не *подав і знаку*" [7, с. 121] // "…he made no *signal*" [19, с. 307] "...ніяких *знаків не подавав*" [14, с. 361];

2) "How could the *Ingles* say that the shooting of a *man* is like the shooting of an *animal*?" [19, с. 472] "Як міг *Ingles* сказати, що *застрелити людину* – це все одно, що *застрелити звіра*?" [14, с. 483] // "…it is a sin to kill a *man*" [19, с. 73] "*...людей убивати* – гріх" [14, с. 182].

Форма однини іменника після дієслова доконаного виду позначає еталонного представника класу і реалізує екстенсіональний аспект свого значення, а числова форма множини надає цьому субстантиву інтенсіонального розуміння, що означає, що у висловлюванні йдеться не про клас у цілому, а про певні підкласи об'єктів, наприклад: Він не подав і *знаків* (різних знаків / багато знаків); Застрелити *звірів* (звірів різних видів / багато звірів).

Вживання форми однини іменника після недоконаного виду дієслова у таких випадках акцентує увагу на тривалості дії, яка здійснюється з одиничним представником певного класу предметів. Дієслово набуває процесуального значення, тобто просто тривалого. Якщо для змісту висловлювання важливі саме ці характеристики дії, то після дієслів недоконаного виду вживають форму однини іменника, наприклад: "…killing a *man* with an automatic weapon makes it easier" [19, с. 468] "Коли *вбиваєш людину* з автомата, все якось легше" [14, с. 480].

Отже, використання недоконаного виду дієслова із загальнофактичним значенням у перекладі з англійської мови на українську стає причиною нетотожності у числовому оформленні відповідних субстантивів у мові оригіналу та перекладу, наприклад: 1) "No one has *any leave* in this war…" [19, с. 259] "В цій війні *відпусток* не дають нікому... " [14, с. 325]; 2) "…he has never given me *a present* before…" [19, с. 219] "...він ніколи не робив мені *подарунків*..." [14, с. 294]; 3) "…what ten cents… would have brought him, when he was a kid, in the way of candy and peanuts or *a seat* in nigger heaven" [21, с. 92] "...не дадуть йому того, що хлопцем він міг би мати за десять центів, коли б... купував на них цукерки, горіхи або *квитки*

до театру" [7, с. 73]; 4) "If I can throw *a grenade*? " [19, с. 306] "А *гранати* теж не можна кидати?" [14, с. 360].

Крім загальнофактичного значення, недоконаний вид у реченні може набувати значення багаторазового повторення дії [12, с. 414]. Для правильного числового оформлення українських іменників при перекладі позиції додатка після таких дієслів важливим є фактор тотожності чи нетотожності актантів. Якщо дія кожний раз відбувається з новим об'єктом певного класу, то іменник, що позначає цей об'єкт, набуває числової форми множини. Форма множини субстантива у такому випадку сигналізує повторюваність дії, вказуючи на множинність об'єктів, які послідовно охоплені дією [11, с. 52]. Якщо дія кожний раз відбувається з одним і тим самим елементом класу, то українській іменник вживається в перекладі у формі однини.

Врахування тотожності/нетотожності об'єкта, з яким відбувається дія, є важливим під час перекладу з англійської мови на українську, особливо у випадку, коли при перекладі вибрана форма недоконаного виду дієслова чи дієприслівника, наприклад: 1) "Whenever he encountered *a chance shipmate*, and there were many in San Francisco…" [21, с. 66] "Зустрічаючись із *товаришами-матросами*, а їх у Сан-Франциско було чималенько..." [7, с. 55]; 2) "Marriage doesn't prevent you leaving *a woman*, does it?" [18, с. 129] "Шлюб не заважає тобі кидати *жінок*" [2, с. 105]; 3) "It's years since I've kissed *a bullfighter*, even an unsuccessful one like thee…" [19, с. 172] "Давненько вже я не цілувала *матадорів*, навіть таких невдатних, як ти..." [14, с. 257]; 4) "Who'd blame *any girl*?" [21, с. 380] "То хіба ж можна за таке дорікати *дівчатам*?" [7, с. 289].

У випадку, коли іменна група, що позначає простий предметний об'єкт, набуває значення нечислового показника виду, при перекладі українською мовою можуть використовуватися обидві числові форми іменника без зміни значення висловлювання. Проте перевага надається формам однини, наприклад: 1) "It is beneath a *man*'s dignity to listen and give importance to rumors" [19, с. 115] "*Чоловікові* не личить збирати плітки" [14, с. 213]; 2) "No decent *reporter* needs to bother with notes" [21, с. 356] "Добрий *репортер* ніколи не записує" [7, с. 271]; 3) "*A major* gets more pay than *a captain*…" [22, с. 395] "У *майора* платня більша, ніж у *капітана*... " [10, с. 166]; 4) "*A man* that won't fight for his country is worse than a horse-thief" [22, с. 394]

"*Людина*, яка не хоче воювати за свою країну, гірша за конокрада" [10, с. 164].

Слід зазначити, що вибір числової форми іменника із значення нечислового показника виду у тексті перекладу українською мовою може залежати від розставлення у висловлюванні смислових акцентів. Зазначений зв'язок між вибором числової форми імені та розміщенням смислових акцентів має місце у тих випадках, коли у висловлюванні важлива не стільки сама характеристика об'єкта, скільки той факт, що зазначена особливість характеризує саме об'єкти певного класу і відрізняє цей клас від інших, які можуть порівнюватися з ним. Наприклад, речення "*He is crying in a short and ugly manner as a man cries when it is as though there is an animal inside that is shaking him*" [19, с. 122] "*Плаче ридма, весь тіпається, чоловіки завжди плачуть так – наче в них якийсь звір сидить усередині й трясе їх*" [14, с. 219] ніби передбачає протиставлення – жінки плачуть інакше. Клас у таких випадках розглядається "ззовні" і зіставляється з іншими класами [6, с. 22].

Для передачі такого відтінку значення висловлювання в українському перекладі англійських числових форм іменників, що позначають клас, надається перевага формам множини, наприклад: 1) "Nay, you shall try it. But it is not good for a *woman*" – "And I have only had things that were good for a *woman*…" [19, с. 373] "Я дам тобі покуштувати, але *жінкам* воно вадить" – "А я досі робила тільки те, що *жінкам* корисно... " [14, с. 409]; 2) "The income of a successful *author* makes Mr. Butler look cheap" [21, с. 211] "Відомі *письменники* одержують такі гонорари, що проти них містера Бетлера й не видно" [7, с. 162]; 3) "The bed smelt stale and sweat-dried and sickly-sweet the way *an Indian's bed* does as Robert Jordan knelt on it…" [19, с. 390] "Коли Роберт Джордано став навколішки, на нього війнуло затхлим, нудотно-солодким запахом поту – так тхнуть *індіанські постелі*" [14, с. 423].

Інколи під час перекладу українською мовою в таких випадках уводиться займенник "ми", що зображає рух у бік узагальнення – від предмету чи особи, яка бере участь у ситуації, до класу предметів [3, с. 71], наприклад: 1) "Then why did you say that instead of what I meant?" – "With *a man* there is a difference" [19, с. 293] "То навіщо ж ти заговорив не про те, про що я думала?" – "Ми, *чоловіки*, думаємо на

свій лад" [14, с. 350]; 2) "What an animal *a man* is in a rage" [19, с. 401] "Які ми, *чоловіки*, тварюки, коли розлютимося!" [14, с. 430].

У разі відсутності такого протиставлення в українському перекладі вживається іменник у числовій формі однини, наприклад: "I only spoke thus, as *a man*, from habit" [19, с. 293] "Це я просто так сказав, як *чоловік*, за звичкою" [14, с. 350].

Нетотожність у числовому оформленні українських та англійських іменників із значенням нечислового показника виду під час перекладу може бути спричинене тим, що деякі дієслова української мови мають обмеження на використання при них у позиції додатка іменників у формі однини із родовим значенням, наприклад: 1) "Do you know anything about *a machine gun*?" [19, с. 59] "Ти знаєшся на *кулеметах*?" [14, с. 172]; 2) "Likes *a good cigar*" [21, с. 333] "Любить *дорогі сигари*" [7, с. 254]; 3) "I can take *a joke* too" [19, с. 275] "Я розумію й *жарти*" [14, с. 337].

Узагальнюючи викладені вище міркування, можна зробити такі висновки. Переклад числової форми родового іменника, вжитого з неозначеним артиклем, з англійської мови на українську, залежить від того, яке із значень показника виду – числового або нечислового – набуває іменник у даному висловлюванні. У разі набуття іменником числового показника виду під час перекладу слід дотримуватися тотожності числових форм. Проте форма числа імені у позиції додатка може залежати від використаної у мові перекладу видової форми дієслова чи дієприслівника та значення, яке вони передають у висловлюванні – загальнофактичне, процесуальне, багаторазове повторення дії. Під час перекладу загальнофактичних речень з англійської мови на українську доконаний вид потребує прямого додатка у формі однини, а недоконаний – у формі множини. Для правильного числового оформлення українських іменників при перекладі позиції додатка після дієслів із процесуальним значення та значенням багаторазового повторення дії важливим є фактор тотожності чи нетотожності актантів. У випадку тотожності актантів використовується форма однини іменника, а нетотожності – форма множини.

Протиставлення одиничність/множинність втрачає силу у випадку набуття родовим іменником нечислового показника виду: характеристика окремого об'єкта класу – це одночасно й характеристика всієї множини. Форми однини і множини українських

іменників можуть використовуватися під час перекладу англійських родових іменних груп без особливих змін у змісті речення. Числове оформлення іменних груп у мові перекладу може залежати від наявності додаткових смислових акцентів у висловлюванні, а саме від протиставлення класу об'єктів, про який йдеться у висловлюванні, іншому можливому класу. У таких випадках під час перекладу на українську мову англійських родових іменних груп віддають перевагу формам множини.

У цій статті розглянуто особливості перекладу форм числа англійських субстантивів у родовій функції, які вживаються з неозначеним артиклем, українською мовою. Переклад іменних груп з англійської мови на українську, родовий денотативний статус яких вираженій за допомогою інших структур, також потребує детального дослідження, що й становить перспективу дослідження розбіжностей у вживанні числових форм іменників під час перекладу з англійської мови на українську.

Література

1. Грамматические исследования. Функционально-стилистический аспект: суперсегментная фонетика. Морфологическая семантика. – М.: Наука, 1989. – 287 с.
2. Грін Грехем. Тихий американець; Наш резидент у Гавані: Романи (переклад з англійської І. Коваленка, П. Шарандака). – К.: Вища школа. Головне вид-во, 1984. – 352 с.
3. Красильникова Е.В. Имя существительное в русской разговорной речи. Функциональный аспект. – М.: Наука, 1990. – 128 с.
4. Крейдлин Е., Рахилина Е.В. Денотативный статус отглагольных имен // Научно-Техническая Информация. Серия 2. Информационные процессы и системы. – 1981. – № 12. – С.17-22.
5. Крылов С.А. Детерминация имени в русском языке: теоретические проблемы // Семиотика и информатика. – Вып. 35. – М.: Языки русской культуры, 1997. – С. 244-271.
6. Лебедева Л.Б. Особенности употребления форм единственного и множественного числа в общих высказываниях // Научно-Техническая Информация. Серия 2. Информационные процессы и системы. – 1988. – № 7. – С.18-25.
7. Лондон Джек. Мартін Іден: Роман (переклад з англійської М. Рядова). – К.: Видавництво ЦК ЛКСМУ "Молодь", 1973. – 336 с.

8. Недбайло Л.І. Граматична категорія числа в сучасній українській мові: Дис. … канд. филол. наук. – К., 1968. – 274 с.
9. Никитин М.В. Категория артикля в английском языке. – Фрунзе, 1961. – 76 с.
10. О'Генрі. Останній листок: Оповідання (переклад з англійської). – К.: Видавництво ЦК ЛКСМУ "Молодь", 1983. – 224 с.
11. Панова Г.И. О содержательных типах повторяемости действия в русском языке // Функциональный анализ грамматических единиц. – Ленинград, 1980. – С. 41-52.
12. Падучева Е.В. Семантика вида и точка отсчета (в поисках инварианта видового значения) // Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. – 1986. – Т. 45, № 5. – С. 413-424.
13. Руденко Д.И. О семантике "обобщенного единственного числа" // Научные доклады высшей школы. Филологические науки. – 1983. – № 1. – С. 47-54.
14. Хемінгуей Е. Фієста; По кому подзвін: Романи (переклад з англійської Мара Пінчевського). – К.: Видавниче об'єднання "Вища школа", 1985. – 520 с.
15. Шатуновский И.Б. Семантика предложения и нереферентные слова (значение, коммуникативная перспектива, прагматика). – М.: Школа "Языки русской культуры", 1996. – 400 с.
16. Шелякин М.А. О функциях видовых форм русского глагола при отрицании действия // Учен. зап. Тартуского ун-та. 1985. – Вып. 719: Функциональные аспекты грамматики русского языка. – С. 109-114.
17. Шелякин М.А. Ситуативность устной речи как фактор нейтрализации грамматических значений // Учен. зап. Тартуского ун-та. 1979. – Вып. 481: Семиотика устной речи. Лингвистическая семантика и семиотика. – С. 3-24.
18. Graham Greene. The Quiet American. – Moscow: Foreign Languages Publishing House, 1963. – 228 pp.
19. Ernest Hemingway 'For Whom The Bell Tolls'. – Moscow: Progress Publishers, 1981. – 560 pp.
20. Kaluza Henryk The Articles in English. – Warszawa: Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, 1977. – 287 pp.
21. Jack London. Martin Eden. – Moscow: Foreign Languages Publishing House, 1953. – 434 pp.
22. O'Henry. 100 Selected Stories. – Wordsworth Edition Limited, 1995. – 740 pp.

Zahorodnya Lyudmyla. Translation of numerical forms of English generic nouns used in singular with indefinite article into the Ukrainian language. *Reasons of divergence in numerical forms*

of English generic nouns used in singular with indefinite article during the translation from English into Ukrainian are studied in this article. Different numerical forms of English and Ukrainian generic nouns during the translation are caused by meaning of generic index which a noun obtains in the sentence.

Key words: numerical form of a noun, a generic noun, a numerical index of a generic noun, nonenumerable index of a generic noun.

Федорів Марія, Федорів Ярослава

АНАЛІЗ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЯВИЩ У ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ (на прикладі балади "Вільшаний король" Й. В. Ґете)

Стаття присвячена аналізу трансформаційних явищ у художньому перекладі віршованого твору, зокрема, його ідейно-образної структури, асоціативних зв'язків та мовних особливостей.

Ключові слова: переклад, ідейно-образна структура, асоціативні зв'язки, трансформаційні явища

Усяка поезія – це переклад, і взагалі людський
розум може лише одне – перекладати
А. Шлеґель

У літературному процесі переклад посідає особливе місце, оскільки він є одним з найяскравіших проявів міжлітературної (і, отже, міжкультурної) взаємодії і складає вагому частину національно-літературного процесу. Адже якщо автор літературного твору та читач є носіями різних мовних систем, то подолати мовний бар'єр допомагає переклад, тобто такий вид творчості, в процесі здійснення якого твір, який існує в одній мові, відтворюється в іншій [10, с. 655].

При цьому художній переклад – це відображення думок і почуттів автора прозового або поетичного першотвору за допомогою іншої мови, перевтілення його образів у матеріал іншої мови" [9, с. 3]. Художній переклад має справу не тільки з комунікативною функцією мови, але й з її естетичною функцією. Він вимагає від перекладача особливої ретельності та ерудованості, тому що в художньому творі